

Tolmetus ja tallitus
TALLINNAS,
Wene tänav nr. 5.
Telefon nr. 158.
(Sõjaväe keskjaamast)

Tolmetaja kõnetunnid
kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.
ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS
Sõjavägede staabi väljaandel.

Tellimise hind:
1 aasta peale 40 marka
1/2 " " 20 "
1/4 " " 10 "

Kuulutuste ja teada-
annete hind: Iga kor-
pusrea eest 1 mark.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.

Nr 29

Laupäeval, 17. juulil 1920.

II. aastakäik

Jisukord.

Ametlik osa:

1. Väljavõtted Sõjaministri päewa-
käskudest.
2. Väljavõtted käskudest Wabarilgi
sõjavägedele.

Üleüldine osa:

1. Muförgendused ja ewakueeritud ohwit-
serid. —ms—
2. Ludendorffi sõjamälestused.
3. Segateated.
4. Toimetusele saadetud kirjandus.
5. Kuulutused.

Ametlik osa.

Väljavõtted Sõjaministri päewakäskudest.

Nr. 433-a.

Tallinnas, 11. juunil 1920.

Laewastiitu üleminekul sõjajätkekorralt rahuaja korra peale ja tema edaspidise töövõime tõstmiseks ei jõua merewäe teenistuse nõudeid liisu läbi võetud sõjaväe-
lased täita, waid merewäge tuleb komplekteeride üleaja teenijatega ja wabatahtlikutega.

Ühes sellega tuleb üleaja teenijatele ja wabatahtlik-
tudele suurem ehk wähem alaline palk garanteerida.

Selleks käsen merewäe kutseastmed tarwitusele võtta 1. juulist s. a. arvates ja edaspidi nende järele palla maksta.

Lisa: Merewäe kutseastmete tabel ühes sõrblus-
sega Eesti maawäe auastetega ja endise Wene merewäe
kutseastmetega.

Kutseastetes ülendamisil käsen järgmiselt läbi wiia:

1) Wabatahtlikud, kes alla 17 a. wanad, wõetakse
wastu merewälke jungadeks.

2) Kui jungad 17 a. wanaks on saanud, nime-
takse nad ümber 2-se klassi madruseks, mis ajast neil
ka tegelik sõjaväeteenistuse aeg tuleb lugeda.

3) Liisu läbi teenistusesse wõetud, kui ka wabataht-
likud 2-se klassi madrused määratakse navigatsiooni
wäheajal merewäe ekipaashi, kus neile reateenistust ja
merewäe määrustikku õpetada tuleb.

Rohalisemaid ja hoolikamaid tuleb määrata õpi-
lasteks erialadel. Navigatsiooni ajal paigutakse kõik
merewälalased laewadele, kus spetsialistideks õppivad
praktiliselt oma õppust jätkama peawad.

Peale navigatsiooni lõppu paigutakse õpilased spet-
sialistide kooli, mille rahuloldawa lõpetamise puhul
eksami läbi nende Mereeõudude juhataja päewatäisuga
spetsialistide nimetus antakse.

Need merewälalased, keda eriala peale wälja ei
walitud, wõiwad peale aastast kiiduwäärt teenistust
tarwiduse järele 2-se järgu sõjalaewa komanderi ehk
3-da järgu laewade Divisjoni ülema päewatäisuga
1-se järgu madruseks ülendub saada.

4) Spetsialistid, kes aasta spetsialisti koha peal
teenides oma erialal rahuloldawaid teadmisi üles näi-
danud, wõiwad 2-se järgu sõjalaewa komanderi ehk kõrgema
ülemuse poolt wanemaks spetsialistiks ülendub saada.

See üendus ei ole sunduslik, waid antakse au-
tasuks hoolsa ja kiiduwäärt teenistuse eest.

5) Spetsialistid ja wanemad spetsialistid wõiwad
alamohwiserideks ülendub saada eksami teel peale
täiendawate teoreetiliste kursuste lõpetamist spetsialis-
tide koolis.

Märkus: Täiendawatele kursustele wõetakse
wastu spetsialista ja wanemaid spetsialista 2-se järgu
laewa komanderi ehk 3-da järgu laewade Divisjoni
ülema ettepanekul nende oma soovil peale, tingimisel,
et nad ühe aasta üle sundusliku teenistuse aja mere-

wäes teenima peawad, selle peale vaatamata, kas nemad täiendawa kursuse rahuloldawalt lõpetanud või mitte ja alamohwitseri kutse omandanud või mitte.

6) Alamohwitser võib peale aastast rahuloldawat ja kiiduwäärat teenistust wanemaks alamohwitseriks ühendud saada.

7) Bootsmaniks võib ühendada wanemaid alamohwitseri peale aastast korralikku teenistust wanema alamohwitseri kutseastmes.

Märkus: Alamohwitseri, wanema alamohwitseri ja bootsmanni kutseastmed antakse Merejõudude juhataja päewakäsuaga.

Mereväelase-ajateenijad võivad teenistuse korra wastu esimese puhul oma kutseastmeid kaotada merewäe dissiplinaar-määrastiku põhjal Merejõudude juhataja ehk kõrgema ülemuse päewakäsu läbi.

Üleaja ehk wabatahtlikud teenijad oma nimetust ei kaota, teenistuse korra wastu esimese puhul tagandusse nad ametist ja wabastakse teenistusest Merejõudude juhataja ehk kõrgema ülemuse päewakäsuaga; suurema esituse puhul wõetakse kohtulikule wastutusele.

Selle päewakäsu elluviimiseks käsen Merejõudude juhatajat wälja töötada spetsialistide kooli ja selle kooli täiendawa kursuse kawad ja koosseisud ja minule kinnitamiseks ette kanda.

Endises Wene merewäes omandatud kutseastmed tulewad iga merewäelase kohta eraldi makswaks lugeda, kui wiimasel selleks idendawad dokumendid ettenäidata on ehk muul teel seda idendada võib. Selle läbiwiimiseks Merejõudude juhatajal määrata wastaw komisjon.

Käsu Sõjaministri päewakäsuale Nr. 433-a, 11. juunist 1920 a.

Merewäe kutseastmed

ühes wõrdlusega Cesii maawäe auastelega ja endise Wene merewäe kutseastetega.

Merewäes.	Endises Wene merewäes.	Cesii maawäes.
I. Junga.	Юнга.	
II. II klassi madrus.	Матросъ II статьи.	Keamees.
III. I klassi madrus.	Матросъ I статьи.	
Roolimees.	Рулевой.	
Signalist.	Сигнальщикъ.	
Kauguse mõõtja.	Дальнобѣрищикъ.	
Galwanööb.	Гальванеръ.	
Romendor.	Комендоръ.	
Tuuter.	Водолазъ.	
Radio-telegrafiist.	Радио-телеграфистъ.	
Telefonist.	Телефонистъ.	
Muusikant.	Музыкантъ-горнисть.	
Minööb.	Минеръ-заграждитель.	
Rütja.	Кочегаръ II статьи.	
Masiniist.	Машинистъ II ст.	
Ruumi masiniist.	Трюмный II ст.	
Miini masiniist.	Минный машинистъ.	
Motorist.	Мотористъ II ст.	
Elektrif.	Электрикъ.	
Sanitar.	Санитаръ.	
IV. Wanem roolimees.	Старш. рулевой.	
" signalist.	" сигнальщикъ.	
" kauguse mõõtja.	" дальнобѣрищикъ.	
" galwanööb.	" гальванеръ.	
" romendor.	" комендоръ.	
" tuuter.	" водолазъ.	
" radio-telegrafiist	" радио-телегр.	

Merewäes.	Endises Wene merewäes.	Cesii maawäes.
Wanem t lesoniist.	Старш. телефонистъ.	
" muusikant.	" музыкантъ.	
" minööb.	" минеръ-загражд.	
" rütja.	Кочегаръ I ст.	
" masiniist.	Машинистъ I ст.	
" ruumi masiniist.	Трюмный I ст.	
" miini masiniist.	Мин. машинистъ I ст.	
" motorist.	Мотористъ I ст.	
" elektrif.	Старш. электр.акъ.	
" sanitar.	" санитаръ.	
V. Rea alamohwitser.	Строевой у. о.	
Roo'em kirjutaja.	Писаръ II ст.	
" warahoidja.	Содержатель, подшкниперъ, баталеръ II статьи.	
Rooli alamohwitser.	Рулевой у. о. II ст.	
Signali alamohw.	Сигнальн. у. о. II ст.	
Kaugusemõõtja al.ohw.	Дальнобѣрн. у. о. II ст.	
Galwanööb alamohw.	Гальванеръ у. о. II ст.	
Romendor alamohw.	Артиллерийс. у. о. II ст.	
Tuuter alamohw.	У. о. водолазъ.	
Radio-telegraf. al.ohw.	Радио-тел. у. о. II ст.	
Telefonist al.ohw.	У. о. телефонистъ.	
Muusikant alamohw.	У. о. музыкантъ II ст.	
Minööb alamohw.	Минный у. о. II ст.	
Rütja alamohw.	Кочегаръ у. о. II ст.	
Masiniist al.ohw.	Машинистъ у. о. II ст.	
Ruumi masiniist w. al.ohw.	Трюмный у. о. II ст.	
Miini mas. al.ohw.	Минн. машин у. о. II ст.	
Motorist alamohw.	Мотористъ у. о. II ст.	
Elektrif alamohw.	Электрикъ у. о. II ст.	
Welster.	Фельдшеръ II ст.	
VI. Rea wanem al.ohw.	Строев. боцманмать	
Wanem kirjutaja.	Писаръ I ст.	
Wanem warahoidja	Содержат., подшкинн, баталеръ I ст.	
Rooli wanem al.ohw.	Рулевой у. о. I ст.	
Signali wan. al.ohw.	Сигнальн. у. о. I ст.	
Kaugusemõõtja w. al.ohw.	Дальноб. у. о. I ст.	
Galwanööb w. al.ohw.	Гальван. у. о. I ст.	
Romendor wan. al.ohw.	Арт. у. о. I ст.	
Tuuter wan. al.ohw.	Боцманмать водолазъ.	
Radio-tel. wan. al.ohw.	Рад.-телег. у. о. I ст.	
Telefonist wan. al.ohw.	У. о. телеф. I ст.	
Muusif. wan. al.ohw.	У. о. музык. I ст.	
Minööb wan. al.ohw.	Минный у. о. I ст.	
Rütja wan. al.ohw.	Кочегаръ у. о. I ст.	
Masiniist wan. al.ohw.	Машин. у. о. I ст.	
Ruumi masin. w. al.ohw.	Трюмный у. о. I ст.	
Miini masin. w. al.ohw.	Минный маш. у. о. I ст.	
Motorist wan. al.ohw.	Мотористъ у. о. I ст.	
Elektrif wan. al.ohw.	Электрикъ у. о. I ст.	
Wanem welster	Фельдшеръ I ст.	
VII. Bootsmann.	Боцманъ.	
Weltweebel.	Фельдфебель.	Weltweeb.

Nr. 447.

Tallinnas, 12. juunil 1920.

§ 1. Käsen Sõjaministeeriumi juures asutada Sõjawäe Üpetuskomitee, mille tegevus on ettenähtud Wene sõjawäe seaduste kogu § 119-das (Свод. воен. пост. 1869 года) ja Sõjandufogu istumise protokoll 12-st novembrist 1919 a. § 4-das.

Üpetuskomitee esimehels nimetan Sõjawägede Staabi ülema, alalisteks liikmeteks: 1) Kindralstaabi Wäliwäe ülema, 2) Korralduswalitsuse ülema ja, 3) Warustuse ülema; ajutisteks liikmeteks: 1) Kindralstaabi esitaja, 2) Jalawäe esitaja, 3) Suurtükiväe esitaja, 4) Ratkawäe esitaja, 5) Inseneriwäe esitaja ja 6) Sõjawäe arsti.

Üpetuskomitee organiseerimist toimetada Sõjawägede Staabi ülema, kellel ka ajutiste liikmete kandidaadid kinnitamiseks minule ette panna.

Sõjaväe Õpetuskomitee esimehele allub Kodifitsiooni osakond, kelle kantselei on kohustatud kõigi Õpetuskomitee kirjalikta töösid täitma.

Nr. 531.

Tallinnas, 26. juunil 1920.

Sõjaväe veo- ja sõidudokumentide kohta käivate endiste määruste täienduseks ja muutmiseks (Sõjavägede Ülemjuhataja päevakäsi Nr. Nr. 97 § 2, 130 § 4, 154 § 2, 324, 612, 613, 651, 652, 681, 1040, 1041, 1111) teatan:

1) Väeosade ülemad on õigustatud juhtumistel, kui üksikud bataljonid ehk roodud (eskadronid) polgu staabi asukohast laugel on ja läbikäimine staabiga raskestatud, bataljonide ja roodude (eskadronide) ülematele väeosa ülma ja abjutandi allkirjadega ning väeosa piisatiga varustatud sõjaväe sõidupiletite lit. „A“, sõidutunnistuste lit. „B“ ja sõjaväe weopiletite blankettide tarvitamiseks täitmata välja andma, mille juures nimetatud dokumentide juured (kontsub) väeosa staapi tulewad jätta. Iga veo- ehk sõidudokumendi väljaandmise üle saadavad bataljonide (roodude, eskadronide) ülemad kohe peale dokumendi väljaandmist väeosa staapi sellekohase teadaande, mis vastava dokumendi juure juurde lisatakse ja mille põhjal dokumendi väljaandmine päevakäsi avaldatakse.

2) 1-st juulist s. a. alates ei tule äratarvitatud sõjaväe sõidupiletite lit. „A“ juurte (kontsube) kindralstaabi Valitsuse saatmise korral nendele mitte enam aruannet sõidupiletite äratarvitamise üle juurde lisada. Juured peavad kõigi nõutavate andmetega olema varustatud. Veo- ja sõidudokumentide tarvitamise kontrollimine jääb endiselt kindralstaabi Valitsuse kohuseks, kes veo- ja sõidudokumentide mitteeadusliku äratarvitamise korral süüdlasega talitab Sõjavägede Ülemjuhataja päevakäsi Nr. 612 ettenähtud korras ning kaotifilainud dokumentide eest süüdlasi trahvimiseks ette paneb.

3) Tallinnast välja saadetava sõjaväe osade, kraami ja varustuse weopiletite registreerimine Sõjavägede Liikumise osakonnas kaotatakse ära.

§ 2. Sõjaväe weopiletiga on lubatud raudteel reedada:

1) igasugust sõjavarustust ja kraami, mis Sõjaministeeriumi alla kuuluvatest ladudest ehk viimaste ladu väeosadele ja asutustele välja antud, ehk väeosadest ja asutustest Sõjaministeeriumi alla kuuluvatesse ladudesse tagasi saadetakse;

2) kraamid, mis sõdurite poobide kestladust sõdurite poobidele saadetakse;

3) igasugust kraami, mis küll erateel ostetud, kuid väeosas ehk asutuses arvele võetakse ja vararamatusse, kui riigi varandus, sisse kantakse;

4) puud, heinu, vilja, mis algusjaamas sõjaväe osade ja asutuste esitajate poolt vastu võetakse ja väeosadele ehk asutustele on adresseeritud ning viimastes arvele võetakse.

Märkused: 1. Puud, heinad, villi, mis Toitlusministeeriumi, maakonnavalituste toitlusosakondade ehk kütteainete Reskkomitee poolt väeosade ja asutuste nimel saadetakse, tuleb mitte sõjaväe weopiletitega, vaid nimetatud asutuste fulul saata.

2. Sõjaväe veo- ja sõidudokumentid, mis selleks määratud blankettidel pole väljaantud ehk väeosade ülemate allkirjadega ja piisatiga pole kinnitatud, loetakse maksvusetaks. Igasugused parandused sõidu- ja weodokumentidel peavad punase tindiga tehtud ja vastavate allkirjadega ja piisatiga kinnitatud olema.

3. Ohvitseride, ametnikkude ja sõjaväes teenivate arstide ametis ümberpaigutamise puhul tasutakse nimetatud isikute ja nende perekondade veo- ja sõidukulud „Riigi Teatajas“ Nr. 8/9—21-st jaanuarist s. a. avaldatud riigiteenijate ametiõituste tasu kohta käiva määruse põhjal.

Nr. 557.

Tallinnas, 29. juunil 1920.

Räsen 1-st juulist s. a. kõigile sõjaväe osades ja asutustes teenivatele erasiikutele tubakat ja seepi mitte anda, kes Wabariigi Valitsuse otsuse põhjal 26. juunil 1920 a. (Riigi Teataja Nr. 81/82) riigiteenijate palganormide järele palka saavad.

Nr. 576.

Tallinnas, 30. juunil 1920.

Alaldan teadmiseks ja täitmiseks Rahaministeeriumi teadaande, mis avaldatud Riigi Teatajas 26-dal juunil 1920 a. Nr. 93/94 all:

Riigi renteides, tolli ja piirivalwe asutustes tuleb väljamaa valuuta ümberarvamisel Eesti raha peale aluseks võtta kuni edaspidise korralduseni järgmised kursid:

10	Wene kuldrubla	Emf. 500 —
1	Wene hõberubla	„ 5 —
1	Ameerika dollar	„ 100 —
1	Inglise naelsierling	„ 400 —
1	Rootsi kroon	„ 20 —
1	Daani kroon	„ 15 —
1	Korra kroon	„ 20 —
1	Austria kroon	„ — 50
1	Soome mark.	„ 4 —
1	Saksa mark.	„ 2 —
1	Prantsuse frank	„ 5 —
1	Belgia frank	„ 5 —
1	Helwetsia frank	„ 15 —
1	Hollandi gulden	„ 30 —
1	Italia liira	„ 4 —
1	Läti rubla	„ 2 —
1	Poola mark	„ — 50
1	Wene tsaari rubla	„ 1 —
1	Wene duuma rubla	„ — 25
1	Wene Kerenski rubla	„ — 03
1	Wene nõukogude rubla	„ — 03

Täheendus: Nimetatud kursid on makswad ainult järgmistel juhtumistel:

1) riigiasutuste sifemise arwepidamise juures,

2) tolli ja piirikontrolli asutustes reisirijatel kaasaolewa välisvaluuta summade ümberarvamiseks Eesti markade peale, et makswate seaduste järele väljareeks lubatud rahajumma kindlaks määrata,

3) iheäralistel lordabel rahaministri ettekirjutusel.

Nr. 607.

Tallinnas, 7. juulil 1920.

Alaldan teadmiseks ja täitmiseks määrused sõjaväe riistade tarvitamise kohta piirnikkude poolt ametkohtuste täitmisel.

A. 10-werstatilises piiriäärtes maaribas:

§ 1. Piiririkud on õigus piirivalwe ametiko-
huste täitmisel sõjariista tarvitada:

a) sõjariistus kallaletungimise tagasilöömiseks või
sõjariistus wastupaneku korral;

b) sõjariistata kallaletungimise või wastuhakkamise
korral mitme inimese poolt, eht ka ühe inimese poolt,
kui piirnikku ähwardab otsekohene hädaoht;

c) kui piiriäärtes maaribas kaubaga või tõstanguga,
eht piiri jöel täislaetud weisiduriistal liikuvad inimes-
sed eht seadusewastalises wiisil üle piiri minewad (või
tulewad) isikud ei jää seisma peale kahelordset hüüet
„seisa“ ja ühte hoiatuspeauku õhku;

d) kui kinnipeetud isikud katsuwad põgeneda ja neid
ei ole võimalik tabada.

§ 2. Kõigil eelmises paragrafis ülesloetud juht-
umisel peab piirnik katsuma võimalikult sõjariistade
tarvitamist läbi saada, näituseks, appihüüdmise abil
jne. Kui piirnik ei ole komando hulgas, siis oleneb
see temast, kas tarvitada laske- või külma sõjariista.
Komando sõjariistade tarvitamise wiisi määrab ko-
mando ülem.

B. 12-merepenikoormalises ranna- äärtes mereribas:

§ 3. Peale oma ja wäljamaa sõjalaewade on
kõik, niikasti oma riigi, samuti ka wäljamaa laewad
kohustatud meie tollipiirkonda jõudes (12 merepeni-
koormat kalda) piirivalwe laewa lähenemisel seisma
jääma, nii pea kui laew tõmbab for-bram-stongi:
päewal — piirivalwe lipu, õõsel — kals finist tuld
üks teise peale. Kui tollipiirkonnas wiibiw laew ei
jää seisma, siis annab risileja hoiatusets tühja suur-
tütipangu, kui aga laew põgenema hakab, siis kordab
piirivalwe laew alguses tühja paukusid, pärast awab
tule äraminewa laewa peale, esiteks rangouti, pärast
laewa kere pihta.

Laewade tagaajamist, mis piirivalwe laewa nõud-
misi ei täitnud, võib jätkata ka wäljaspool tollipiir-
konda, erapooletus wees.

§ 4. Kui kinnipeetaw või läbitwaadataw laew
wastu paneb, võib sõjariistu tarvitada, aga wäga
ettewaatlikult, kui selleks tõsine tarwidus on.

§ 5. Sõjariistu võib tarvitada, kui salataupa
kaldale laetakse, piirivalwe laew madala wee pärast
juure ei pääse, salatauba wadajad aga hoiatuspangu
peale waatamata alla ei anna.

C. Üleüldised määrused;

§ 6. Igast sõjariistade tarvitamise juhtumisest
peab ülemusele ette kandma.

§ 7. Piirnikud, kes ametikohuseid täites sõjariistu
tarwitawad ülemaal pool awaldatud määruste wastu,
langewad kaelakohtulise wastutuse alla.

§ 8. Rahwa tutwustamiseks määrustega sõjariis-
tade tarvitamise kohta piirnikkude poolt, peawad need
määrused trükitud kujul piirivalwe poolt üles pandud
olema 10-werstatilises piiriäärtes maaribas: politseia-
sutuste ja wallamajade juures, linna ja alewite plat-
sidel ja iga piirivalwe mahimaja juures.

№. 609.

Tallinnas, 7. juulil 1920.

Awaldan teadmisets ja täitmiseets Wabariigi Wast-
tuse koosoleku otsuse 29. juunist s. a.:

Kinnitada järgmised Riigikontrollööri ettepanekud:

1) Sõjawäe peakontrollööri funktsioonid lõpetatuse
tunnistada 15. juulist s. a.; sõjawäekontroll wiia rahuaja
kohaselt Riigikontrollööri käsutusse;

2) Riigikontrolli Sõjawäe-osakonna ametnikkudele
anda peale palga Sõjaminiستيرiumist painul;

3) Riigikontrolli Sõjawäe-osakonna ametnikkudele
makssta kuni 1. jaanuarini 1921. a. pall Sõjamini-
steriumi krediididest Riigikontrollööri nõudmisel.

№. 636.

Tallinnas, 9. juulil 1920.

Sõjawäe Õpetuskomitee ajutisteks liikmeteks nime-
tasse: 3. diwiisi ülema abi polkownik Limberg ja
Sõjaministri käsukudetäitja staabi ohwitser polkownik
Siimon — jalawäe esitajana; Suurlütkiawäe Wali-
tuse ülem polkownik Brede — suurliitawäe esita-
jana; Rindralstaabi Walituse wanem käsukudetäitja
ohwitser alampolkownik Luik — ratsawäe esitajana;
Inseneri bataljoni ülema abi kapten Saarjen —
inseneriwäe esitajana; Rindralstaabi Walituse käsukude-
täitja ohwitser alamkapten Nosländer — Rindral-
staabi esitajana; Sõjawäe Terwishoiu Walituse käs-
kudetäitja arst sanitäär-alamkapten Perli — sõjawäe
arstina.

Õpetuskomitee kokkuluksumisi toimetada Sõjawäe
gede Staabi ülemaal.

№. 637.

Tallinnas, 9. juulil 1920.

Allpool tähendud Tartu garnisoni ohwitserid ni-
metasse ajutisteks Sõja Ringkonna kohtu liikmeteks,
1-st juunist s. a. arwates:

1. 2-est jalawäe polgust kapten Felix Tannebaum
2. " " " Hans Matsen
3. Salala partisaanide p. " " Dõnis Adamson
4. " " alamkap. Artur Rehe
5. " " " Johannes Holland.

№. 640.

Tallinnas, 10. juulil 1920.

Luban diwiiside ja nendele wastawate asutuste
ülemate arwanõgemise järele nendele ohwitseridele ja
ametnikkudele, kes sõjawäe teenistusse edasi jääwad,
juwel puhkust anda kuni ühe kuuni, tingimisel, et tee-
nistuse huwid selle all ei taanataks.

Rindralstaabi Rindral-Major **Larka**,
Sõjaministri eest.

Wäljawõttes käsukudest Wabariigi Sõjawägedele.

№. 708.

Tallinnas, 26. juunil 1920.

§ 1. 6-st jalawäe polgust alamkapten Bruno
Witas kinnitasse kapteni auastes, wanusega 19-st
maist 1917.

§ 2. 2-st piiriküiti bataljonist leitnant Johan Eich-
b a u m kinnitakse alamkapteni auastes, wanusega 1-st
septembrist 1917.

§ 3. Alliku wangilaagrist leitn. August P r i k s kinni-
takse alamkapteni auastes, wanusega 15-st oktoobrist 1917.

§ 4. Wiljandi maakonna Raitse-Viidust lipnik
Hans P a r t s kinnitakse alamleitnandi auastes, wanu-
sega 1-st juulist 1917.

§ 5. 7-st jalaväe polgust lipnik Woldemar G a p-
p i c h kinnitakse alamleitnandi auastes, wanusega 12-st
novembrist 1917.

Transpordi ja etapi walitsusest lipnik Johan S a-
k o b s o n kinnitakse alamleitnandi auastes, wanusega
29-st novembrist 1917.

Nr. 711.

Tallinnas, 26. juunil 1920.

§ 1. Inseneriväe Walitsusest alamleitnant Nikolai
L e y d e n ühendakse leitnandiks, wanusega 1-st märtsist
1919.

§ 2. Wiljandi maakonna Raitse-Viidust alamleit-
nant Oswald W a r r e s ühendakse leitnandiks, wanu-
sega 19-st septembrist 1919.

§ 3. Tartu sõjavangide laagrist alamleitnant
Arkady M o r o s e n k o w ühendakse leitnandiks, wanu-
sega 22-st septembrist 1919.

§ 4. 3-da diviisi staabist alamleitnant Konstantin
T r a n k m a n n ühendakse leitnandiks, wanusega 2-st
oktoobrist 1919.

Nr. 720.

Tallinnas, 26. juunil 1920.

3-st jalaväe polgust reames Georg A n d r e j s o n
ühendakse eeskujuliku teenistuse ja mõttustes ülesnäi-
datud wahwuse eest tema eniisse lipniku auastesse,
wanusega 19-st juunist 1920.

Nr. 727.

Tallinnas, 30. juunil 1920.

4-st jalaväe polgust ohwitseri kohustetäitja Adolf
J o h a n n e s ühendakse lipnikuks, wanusega 21-st
novembrist 1918.

Rindralstaabi Rindral-Major P a r k a
Sõjaministri eest.

Üleüldine osa.

Aukõrgendused ja ewakuee- ritud ohwitserid.

Meie rahwawägi, kes Wabadus sõja nii hiilgawale
lõpule wiis, funktsioneerib praegu wäheselt Wene sõja-
wäest laenatud seadustel ja alustel. Teiselt poolt see

wõimalik: kui osa endisest Wene riigist, olime ka sõja-
aastanduses n. n. „Wene kooli“ läbi teinud ning ainult
sellelaadiliselt organisatsioonilt teatava summa koge-
musi omandanud; muude riikide sõjavägedest oli wae-
walt ühikutele aimu. Nii hea wõib halb kui see ees-
taju ka oli, siiski tuli temaga Eesti Wabariigi moodus-
t misel kui paratamatusega leppida. Parandati ja la-
piti, kus seda hädasti waja, kuid täielik sõjaväe ümber-
loomine ning omapärasele ja otstarbetohastele alus-
tele seadmine ootab alles töötegijaid.

Mis puutub eriti ohwitseride korpusesse, siis kordub
ka siin sama nähtus: aukraadid (tiitlid), ametid,
kohused jne. on praegu wäheselt alustele raja-
tud. Kui sõja ajal näis, nagu ei maksaks meil ohwit-
seride ametisse määramisel mitte aukraad, waid isiku
tublidus ja wõimed, siis on nüüd, otse selle wastu,
mürgata, et ametitesse määramisel ikkagi kaunis piin-
likult aukraadisi filmas peetakse. Ja just see nähtus
sunnib mind kirjutama paar sõna nende ohwitseride
poolt, kes Wabaduse sõjas iseäralikku wahwust üles
näitasid, mitu korda haawatutena ewakueeritud olid ja
ja sellepärast nüüd aukraadides oma kaaswõitlejatest
kaugele maha jäänud, seega sõjaväes praeguse süsteemi
juures teataval määral märtri osa etendawad.

Teatavasti loetakse meil (nii oli see ka Wene sõja-
wäes) ewakueerimise aeg seljataguseks teenis-
tuseks, s. o. teenistuseks, kus järgmise aukraadi oman-
damiseks ligikaudu pool rohkem aega nõutakse. Kas
on aga niisugune seisukoht küllalt õiglane? Wastu-
waidlemata tõde on, et tegerates poltudes enam-jagu
p a r e m a i d ohwitserid Wabadus sõja lestes kas ha-
wata wõi põrutada on saanud. Põhjus: kus midagi
tõsisemat ja otustawamat walmines, sinna paisati ikkagi
parem rood ja paremad juhid-ohwitserid — esiteks.
Teiseks, kes isamaad ainult nuudi sunnil ei kaitse, waid
täies teadmises ja uskuses, sel on wõõrad igasugused.
„naha küsimused“ ning igale löögile ollakse walms
esimesena ja eeskujuna rinnu wastu astuma. Ei ole
ime, kui kuul farnaseid ohwitserid sõna tõsisest mõttes
kaks-kolm korda aastas „leiab“ ja haigemajadesse su-
rub, kust mõne kuu pärast jälle poltu tagasi sõidetakse.
Selle wastandina istub aga teine ohwitser kogu sõja
aja niisuguses frondi osas, kus sõjategevus wäikene,
staabis jne. ning lõppude lõpuks — esimene, harutihti
kõigiti eeskujulik, haritud ja loom isil räärib lipnikuna
kusugil oma waimu, kuna wiimane „kõni“ olls terve
rea aukraadisi juurde, on omandanud ning wastu-
tuskriistadel kohtadel tooni annab.

Wõib olla aukraadide poolt ja wastu, kuid seni kui
meid ära pole kaotatud ja sõjaväes nendega rehken-
datakse, ei saa teisiti, kui peab nõudma: ewakueeritud
ohwitserid peawad teiste omawanustega ühesugused
aukraadid saama! Seda nõuab lihtne õigluse-tunne.
Tuleks kohe wälja töötada sellekohased määrused
ehk wähemalt maksma panna teiste kõrwal need, mis
juba sõjaväes, kust meie ajutiselt eeskujuli wõtnud, ole-
mas olid: 1) kaks haawamisi ühes auastmes annawad
ühe aukraadi, 2) polgu ohwitserid wõiwad polgu üle-
mat paluda, et kohased ewakueeritud ohwitserid saaksid
omawanuste kaasteenijatega ühesugused aukraadid.

Lõpetan lootusega, et see kiri mitte „hüüdjaks
hääleks kõrbes“ ei jää, waid mõtete wahetust „Sõduri“
weergudel esile toob ja ewakueeritud ohwitseride olu-
korra parandamiseks tarwiliku tõuke annab.

Narwas, 8-VII-20.

—ms—

Ludendorffi sõjamälestused.

Sürg.

Wõitlus ja kriis idas.

XII.

Mina panin sooja hümiga meie merewäe tegusid tähele. Rahu ajal oli merewäke suured summad mahutatud. Tema pidi nüüd maawäe kõrwal läiewäärtuslise wõitlustegurina meile trõitu kätte wõidelda aitama ja meid Inglismaa kagistuspuüete vastu kaitsma. Wiimase osawõte sõjast laskis oodata, et wõitlusteskriitide rahwa vastu Englise ajaloolise kõmbe järele kõigi abinõudega peetakse, ilma rahwaste õigust ja inimfusse seadust tähele panemata. Et meie oma ristlajatega lahtisele ilmamererele jääda ei wõinud, oli algusest saadik juba selge. Wahemere divisjon läks Konstantinopoli. Meie ristlajate salk Ida-Aasias ja Eõnameres oli ilma toetuspunktita, peale selle kui jaapanlased sõjakäigu ette wõtsid Kiautshou vastu, mille garnison seda kaotatud kohta wahwasti kaitses. Ristlajad pidid kodumaa wetesse tagasi pöörama. Lahingud Coroneli juures 1. nowembril ja Falklandi saarte juures 3. detsembril 1914. tähendasid selle ristlajate salga wõitu, häda ja otsa. Nad täitsid iga sakslase südant uhkusega ja sügawa kurwastusega. Meie ristlajad ja abiristlajad mürgitasid waenulisi wetesid miinidega ja tegid wahete wahel kogu ilmamerere waenlasele kardetawaks. Nad tegid Saksa julguse kuulsaks, kuid otsustawat tagajärge ei suutnud nad saawutada. Ometigi ei ole nende teod asjata olnud. Ka nende najal wõib sakslane end jälle püsti ajada.

Bosporuses pidi Wahemere divisjon suuremalt osalt tegewuseta olema, peale selle kui liitlased pealetungimisest Konstantinopoli vastu loobusid. Waenlase üleolek Mustasmeres ja Wahemeres oli suur. Austria-Ungari laewastik oli wäike ettewõtlikkust. Ta tegi peale Italia sõjakuulutusel ainult tähtsufeta käikusi Italia idarannale.

Baltimeres oli Saksa sõjalaewastik nii tugew, et Saksa merekaubandus edasi wõis kesta. See oli Rootsi ertsi siseweo pärast sõjapidamise kohta otsustawa tähendusega. Sellega, et laewastik Balti mere waba hoidis, täitis ta osa oma ülesannetest ja tegi ühtlasi ida wäerinna ülemjuhatusese wõimalikuks ühendust Balti mere äärsete Saksa sadamate ja Liibawi wahel sisse seada, millel meie kuramaal olemate sõjawägede warustamise mõttes wäga suur tähtsus oli.

Meie sõjalaewastiku suurem osa seisis Põhjameres, toetuspunktiga Elbe suus, Helgolandis ja Wilhelmshavenis. Ta oleks sõja alguses Englise laewastikuga kindlasti wõitlust otsima pidanud, nagu seda ka suuradmiral v. Tirpitz tahtis, ilma et ta oma tahtmisega läbi oleks tinnunud. Ainult nii wõisime nurja ajada waenlase kawatsused, mille kohta meie selget pilti ei saanud. Englise laewastiku harjutustest saadik 1910 ja 1911 aastatel oli märksid olemas, mis arwata lastsid, et Inglismaa kauge blokaadi peale mõtles. Niisugune blokaad ei olnud kofkufõlas rahwaste (rahwuswahelise) õigusega, ja teda wõis teostada ainult siis, kui erapooletud, isearanis Ühisriigid seda süridida lastsid.

Inglismaa hoidis lahingust kõrwale. Ka britlased oleksid lahingut otsima pidanud. Nende traditsioon, tugewus ja sõjaline seisuford nõudsid seda sundiwalt. Oleks Inglismaa lahingu wõitnud, siis wõis ta meie ertsi sisewedu Rootsi otsustawalt katkestada, ja meie ei oleks ka kunagi weelust sõda niisuguses ulatuses alanud, mis temale kardetawaks sai. Suur-Britannia hoidis aga oma laewastiku poliitilistel põhjustel. Ta nägi wõitluses Saksa laewastikuga riisikot, mis temale ta seisufõhta maailmas, liitlaste seas ja omaenele riigis oleks wõinud maksta. Kõik muud põhjused, nagu doffide puudus idarannal, kus pärast lahingut wigastusi ruttu ära wõiks parandada, ei ole usutawad. Et Inglismaa lahingust kõrwale hoidis, ei ole sugugi kuulsuseks tema muidu nii uhkele laewastikule.

Merelahingul Saksa lahes 28. augustil 1914, wäljaspool Helgolandit, ei olnud strateegilist tähendust. Ettewõttehimu ajas meie ristlajad wälja. Meie laewastik oli ettewõttehimulikum kui waenlase oma. Meie pommitamise mitu korda Englise randa, mis aastasadaksid puutumata oli. 24. jaanuaril 1915 oli ühe niisuguse wäljasõidu järelduseks wõitlus Doggerbanki juures.

Meie laewastiku püüd, Englise laewastiku wõimalikult meie ranna ligidal lahingut vastu wõtma sundida, sai selgema kaju, kui admiral Scheer kõrge mere laewastiku juhataks. 31. mail 1916 läks tal korda lahingut alata. Tema ei kartnud seda mitte, ehk ta küll meie laewastiku toetuspunktidest kaugele oli.

Waenlase laewastiku tagasihoidlikkuse tõttu ei olnud meie merekindlustele hõdaohtu karta. Nende garnisoni wõis mujal tarwitada. Nendest moodustati merekorpus, kes pärast Antwerpeni ärawõtmist Flandria rannal tegew oli. Mõned selle korpuse osad wõitleksid ka maafondil wahwasti kaasa.

Wahajal oli 4. webruaril 1915 — esialgul vastu suuradmirali v. Tirpitz tahtmist, kes aja weel liig warjuseks pidas — weelune sõda waenlase kaubalaewade vastu blokaadi piirkonnas Inglismaa ümber alanud. Weelaluste paatide arw oli wäga wäike. Mispärast see nii oli, sellest ei saa mina aru. Mis weelalused paadid korda suutsid saata, see selgus alles sõjas nende suurenewa edu ja selle peale rajatud kogemuste tõttu. 4. webruaril wäljakuulutatud weelalujel sõjal ei olnud edu. See tuli sellest, et seda sõda poliitilistel põhjustel ühekülgselt ainult waenlase kaubalaewade vastu peeti. Warsti tehti talle uusi kitsendusi, mis tema tegewust koguni halwasi. Pärast juhtumist Eusitaniaga jäi ta päris soiku. Nowembri lõpul 1915. a. ja webruaris 1916 ärkas ta uuesti lühikesteks ajaks üles. Nurulaewa Susseri põhjalasemise tagajärjel, mis sündis 24. märtil 1916, seletas Saksamaa 4. mail 1916, et ta kaubanduslist sõda nüüd ainult weel sõjasaagidõiguse põhimõtete järele tahab pidada. Seega oli weelune sõda lõpetatud.

Meie wastased said sellega hakkama, et weelalust sõda rahwuswahelise õiguse rikkumiseks ja mitteinimlikeks sõjawahendiks nimetasid. Uued sõjawahendid loowad uued rahwuswahelise õiguse normid. Seda tunnistasid ka Ühisriigid oma märgufirjas Inglismaale 5. märtil 1915. Samuti on olemas ka mõduandew Englise seletus admiral sir Percy Scotti poolt „Times'is“ 16. juulil 1914. See admiral firjutab:

„Blokkeerimine miinidega ja weealuste paatidega oleks minu arvates täiesti korras, ja kui pärast blokaadi väljakuulutamist Inglise ja erapooletud laewad selle tähetpanemata jätawad ja blokaadi läbi murda katsuwad, siis ei wõiks nendest mitte üelda, et nad rahulikku äri ajawad, millest lord Sydenham räägib. Ja kui nad selle kätte juures põhja lastakse, siis ei wõiks seda mitte kõige mustemaks metsaja kombeks ning mereröövimiseks nimetada“.

Kohe alguses awas Inglismaa näljutamise sõja Saksamaa ja Austria-Ungari vastu. Kägistus- ja näljablokaad pidi keha nõrgestama ja teda wastu wõllikaks tegema kihatustöö mürgile. Inglismaal oli weel teine eesmärk: wõitlus lapse wastu emaihus, et füüsiliselt alawääruslist jugu Saksamaal tekkida lasta. See oli hirmus wõitlus, nagu seda kole damini ette ei wõi kujutada. Inglismaa talitas hoolimata järjekindlusega, nagu juba sagedasti oma endise ajaloo kstes. Orders in council kaudu 20. augustist ja 29. oktoobrist 1914 kui ka isearaliste majandusliste ja sõjawäeliste määruste abil häwitati Inglise walitsus sammusammult ja sihikindlalt igasuguse juureweo merd mööda Saksa sadamatesse, igasuguse sisseweo erapooletute maade kaudu Saksamaale ja lõppeks ka erapooletu enese maa saaduste sisseweo. Crumbiks oli, et Põhjameri 2. novembril 1914. sõjategewuse piirkonnaks kuulutati. Nii suluti põhjapoolsed juurepeafeteed Põhjamerde täiesti finni ja erapooletu merekaubandus oli sunnitud Käätskanaali otse Inglise ranna all ja teist kaugemat teed põiki üle Põhjamerde tarwitama.

Saksa blokaadikuulutus 4. weebuarist 1915 oli oluliselt Inglise oma sarnane. See korradus andis Inglismaale põhjust majanduslist sõda keskkriidide wastu weel terawamaks ajada. Blokaadiordeeri 11. märtsist 1915 määras ta, et iga Saksamaalt tulew wõi sinna minew laew wõetakse ära. Kõiki Saksamaale määratud wõi sealt väljaveetud kaupaid ja samuti kõiki Saksa omanikkude wõi Saksamaalt pärit olewaid kaupaid, kuigi nad erapooletu omandus olid, wõis nüüdsest peale ka erapooletutelt laewadelt konfiskeerida. See oli Inglismaa poolt surweabinõuks weebuaris 1915 väljakuulutatud weeluse sõja wastu.

See surweabinõu sai ületligseks, kui Saksamaa pärast juhtumist „Susseriga“ weelusest sõjast end pühalikult loobunuks kuulutas. Inglismaa oleks nüüd ka omalt poolt blokaadi lõpetama pidanud. Kuid ta ei mõelnudki selle peale. Blokaad kestis endiselt edasi.

XIII.

Saksa pealetungimisel Verduni juures ei olnud otsustawat tagajärge. Mai kuul omandas see wõitlus esimese suure kulutuslahingu iseloomu, kus määratute inimese ja materjali hulka tarwitamise läbi ühel kohal otsustawat wõitu kätte taheti saada.

Lääne wäerinna teistel osadel oli waikne.

15. mail algas wiimaks Austria-Ungria pealetungimine Itaalia wastu. Alguses oli tal tublisti edu. Kuid juba kuu lõpul oli tunda, et hoog kadus.

Makedonia ja Türgi frontidel oli waikne. Mesopotamias wõideldi: Kut el Amara oli aprillil lõpul ära wõetud. Kindralfeldmarschal v. d. Goltz

ei saanud seda edu, mis ta ise ette oli walmistanud, enam näha. Ta suri natuke aega enne seda plektilise soojatõppe.

Idas, Austria-Ungari frondi wastas, oli tunde märka näha, mis kohalikka pealetungimisi lastsid oleda, kuid Wene sõjawäe peajõud seifid ikka weel Saksa frondi ees, et siin pealetungimist ette wõtta.

Eitlased kawatsefid suurt lööki oma kõige kare-tawama wastase, Saksa sõjawäe, wastu. Läänes oli Somme ääres pealetungimine algamas. Idas kawatse wenelane seekord pearaskusega Baranowitschi, Smorgoni ja Riia juures peale tungida. Wõitlused, mis juuni alguses Eutski ja Carnopoli juures ja Dnjestri ääres Austria frondil algasid, olid esiti rohkem demonstratiivset laadi.

Saksa frondi wastu oli wenelasel alguses palju rohkem jõudusid walmis pandud kui Eutski ja Bukowiina wastu. Ainult üllatawalt suured wõidud Austria-Ungari wägede üle olid põhjuseks, et wenelane oma pealetungimise raskuspunkti Austria frondi wastu asetatas.

(Järgneb.)

Segateated.

Inglise ja Ameerika laewastikkude wõrdlew suurus.

Amerika Ühisriikide merewäe komisjoni liige Britten toob ajakirjas „Army and Navy Journal“ wõrdlewa arwustitu Briti ja Amerika merejõudude kohta, kus ta otsusele jõuab, et 1923 aastal Ühisriikide sõjalaewastik kõige suurem ja tugewam maailmas saab olema. Tema andmete järele on Ühisriikides praegu 43 lahingulaewa ja soomusristlejat walmis wõi ehitusel, kuna Inglismaal 45 samalaadilist lahingulaewa olla, igatahes tats laewa roh'em, selle wastu aga olla Ameerika laewadel suurem mahutawus, tugewamad suurtükid, suurem alguskiirus, parem soomus ja moodsam ehituswiis. Kolme aasta pärast on Ühisriikide sõjalaewastiku mahutawus 1.118.650 tonni, Inglise oma aga 884.100 tonni, s. t. 234.500 tonni Ameerika omast vähem. Nii tuleb kestmiselt iga Ameerika laewa peale 8638 tonni rohkem. Liewade kestmise kiirus on ühesuurune, nimelt 23,7 sõlme. Esimese klassi suurtükka olla Amerika pool 340, Inglise pool 314, ehk kestmiselt 10,3 suurtükki iga Ameerika laewa ja 8,97 suurtükki iga Inglise laewa peale. Ameerika kaliiber on kestmiselt 36,7 kuni 36,9 cm, Inglise oma 33,4 kuni 33,6 cm. Teise klassi suurtükka olla Ameerika pool 494 kestmise kaliibriga 13,5 cm. Inglise pool olla sarnaseid suurtükka küll 526, kuid nende kestmise kaliiber olla ainult 12,0 cm. Inglismaal olla 350 miinihäwitajat walmis wõi ehitusel. Amerikal olla sarnaseid laewu küll ainult 322, kuid nad olla suuremad, tugewamad ja uuema ehituswiisiga. Weealuste paatide arw olla mõlemal pool ühesuurune.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Sõjawäe Terwishoiu Walitsuse wäljaanne Nr. 1. Sõjawäe arstide teadusliste koosolekute protokollid. Tallinnas 1920. 42 lehekülge.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Nint.
Wäljaandja: Sõjawägede Raad.

Metsatööstuse osaühisus „Malewa“

Põhikapital 2.000.000 marka.

Iga osatäht à 500 marka.

Liikmeks wõiwad olla ainult isikud, kes wabadussõjast sõjawäelasena osa wõtnud. Põhikiri registreeritud 19. juunil 1920. a.

Esimesel peakoosolekul 8. juulil s. a. waliti juhatusse: Kindral-major Soots, al.-kaptenid Rõuk ja Tõnson, leitnandid Mois ja Nirk ja kandidaatideks Dr. Park, al.-polkownikud Karunga ja Willmann.

Rewisjoni komisjoni: polkownikud Unt ja Lill ja kapten Tiitsõ.

Kandidaatideks: Al.-polkownik Unt ja leitnant Erm.

Otsustati kohustada liikmeid osatähtede hinnast ära maksta 1. augustiks 75% ja 1. septembriks s. a. 25%.

Juhatus palub liikmeid seda otsust täita ja raha ära saata.

Ülejäänud osatähti müüakse juhatuses: Ohwitseride Kasino ruumides, Tallinnas „Malewa“ Juhatus.

Sõjawäe Topograafia Jaoskonna väljaanded:

Eestimaa kaart.

Mõet 10 wersta tollis.

- - Hind 8 marka. - -

Eestimaa kaart.

Mõet 15 wersta tollis.

- - Hind 4 marka. - -

Jda-Europa kaart.

Mõet 175 wersta tollis.

- - Hind 2,50 marka - -

Eestimaa teede kaart.

Mõet 25 wersta tollis.

- - Hind 2 marka. - -

Pihkwa ümbruse kaart.

Mõet 3 wersta tollis. - - - -

- - - Hind 2 marka.

Baltimaade kaart XIII. aastasajal.

Kolme wärwiga. - - - -

- - - - Hind 4 marka.

Saada raamatukauplustest ja Sõjawäe Topograafia jaoskonnast, Tallinnas Lai tän. nr. 39. (teiselt korral).